

De som genomgår test som bedömer hushålls- eller bassängvattenhygienisk kompetens

Genomgång av test som bedömer hushålls- eller bassängvattenhygienisk kompetens

Anvisningen berättar vem som ska ha ett intyg enligt hälsoskyddslagen (763/1994), 20 b § och 28 a §, vilket beviljas av Valvira, dvs. ett vattenarbetskort som visar anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens eller anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens samt hur man kan skaffa sig ett vattenarbetskort.

Personer som arbetar i anläggningar som levererar hushållsvatten, eller i simhallar och badanstalter eller motsvarande anläggningar, och utför åtgärder som påverkar hushålls- eller bassängvattnets kvalitet ska ha relevanta, tillräckliga grundläggande kunskaper i bl.a. mikrobiologi och kemi, reningsteknik, hygien, driftövervakning och lagstiftning. Det regleras om tillräckliga grundläggande kunskaper i social- och hälsovårdsministeriets förordning (1350/2006) om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning och om testning av sådan kompetens, respektive i SHM:s förordning (1351/2006) om den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar vid en anläggning som levererar hushållsvatten och om testning av sådan kompetens. Hushålls- eller bassängvattenhygienisk kompetens ska visas med att man godkänt presterar ett hushålls- eller bassängvattenhygienisk kompetenstest som upprätthålls av Valvira.

Valvira upplägger kompetenstestets frågor samt ansvarar för testningssystemets underhåll och utveckling (763/1994, 59 a §). Testet sker enligt testdeltagarens val på antingen finska eller svenska. Valvira kan bestämma om upplägningen av testet, bedömningen av godkänt genomgående av test och testintygets innehåll. Verksamhetsidkaren skall föra bok över kompetensen hos dem som arbetar vid anläggningen, och på begäran visa uppgifterna för den kommunala hälsoskyddsmyndigheten (1351/2006, 2 § och 1350/2006, 2 §).

Valvira godkänner mot ansökan till testare de sökande som beträffande hushålls- och/eller bassängvatten uppfyller kompetenskraven enligt hälsoskyddslagen, och för en förteckning över testarna (763/1994, 59 a §). Testaren ska anordna kompetenstest och informera om dem, granska testdeltagarnas testprestationer enligt de anvisningar som Valvira meddelat testarna, samt tillstålla Valvira behövliga uppgifter om dem som med godkänt resultat genomgått testet (1351/2006, 7 § och 1350/2006, 7 §). De som godkänt presterat kompetenstestet beviljas ett intyg, dvs. ett vattenarbetskort, av en modell som fastställts av Valvira. Kortet gäller i fem år räknat från utgivningsdatum, som är samma som datumet för testningen. Efter fem år ska testet genomgå på nytt.

Testaren ska då Valvira eller en person som deltagit i testet så kräver tillstålla Valvira testprestationen för kontrollbedömning (1351/2006, 7 § och 1350/2006, 7 §).

Enligt hälsoskyddslagen (763/1994), 59 a § har testaren rätt att för testet ta ut en avgift som högst motsvarar de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet. Valvira uttar 15 euro (1749/2015) för varje beviljat vattenarbetskort.

Hushållsvatten

Valvira har 17.4.2012 utgett en anvisning om *Förnyande av anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetenstestning 2012* (Dnr 2556/06.10.05/2012) och den finns publicerad på Valviras webbsidor (<http://www.valvira.fi/web/sv/-/fornyande-av-anlaggningsteknisk-och-hushallsvattenhygienisk-kompetenstestning-2012>). Personerna som deltar i ett test väljer testet för **antingen vattenverk eller vattenledningsnät**.

Enligt hälsoskyddslagen (763/1994), 20 b §, skall den som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som skall vara godkänd enligt hälsoskyddslagen och som levererar hushållsvatten för mer än 50 personers behov eller mer än 10 kubikmeter hushållsvatten per dag ha ett av Valvira utfärdat intyg över anläggningsteknisk och hushållsvattenhygienisk kompetens. Med intyg avses ett gällande vattenarbetskort eller ett innan 23.4.2012 av Valvira beviljat vattenhygienpass eller vattenhygieniskt kompetenskort. Intyget kan inte fås på annat sätt än att man godkänt presterar ett hushållsvattenhygieniskt kompetenstest. Det rekommenderas att även personer som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i anläggningar som är mindre än tillämpningsområdet presterade kompetenstest. Tillämpningsområdet omfattar hela vattentjänstverket jämte vattentäcker, vattenbehandlingsanläggningar och nätverk.

Den som testas kan efter eget önskemål prestera båda testerna, och vardera testet testar om personen känner till kompetenskraven i bilagan till social- och hälsovårdsministeriets förordning (1351/2006). De som deltar i ett hushållsvattenhygienisk kompetenstest ska svara på de allmänna frågorna (20 st.) och dessutom på frågorna (10 st.) gällande specialiseringsområdet för antingen vattenverk eller vattenledningsnät.

Före den 23.4.2012 kunde man prestera tester som var avsedda för antingen personer som arbetade på grundvattenverk eller personer som arbetade på ytvattenverk. Intyg som beviljats genom sådana tester gäller till datum som visas i intyget eller på kortet.

Hälsoskyddslagens (763/1994) 20 b § tillämpas på såväl anläggningens egna anställda som de medarbetare vars service inköps utom anläggningen, men som enligt anläggningens tillämpningsområden utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet.

Bl.a. följande åtgärder är sådana som påverkar hushållsvattnets kvalitet:

- installation, service, justering och reparation av apparater i anslutning till vattenuttag vid vattentäcker, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jourtjänst
- installation, service, justering och reparation av apparater i anslutning till vattenbehandlingen vid vattentäcker/vattenverk, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jourtjänst
- installation, service, justering och reparation av apparater i anslutning till vattenledningsnätet i nätsystem, hantering av kemikalier för hushållsvatten, jourtjänst

Med apparater avses här bl.a. rör, pumpar, apparater för kemikalieinmatning samt apparater för mätning och reglering.

Alla som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet i en anläggning som levererar hushållsvatten ska ha vattenarbetskort. Alla anläggningar som underordnas förordningens tillämpningsområde ska ha en person med ett gällande vattenarbetskort som är ständigt närvarande, eller som tillräckligt snabbt kan alarmeras till platsen.

Dnr 10475/06.10.01/2015

11.1.2016

Om en anläggning som levererar hushållsvatten inte själv har behov för att utbilda en egen personal, ex. pga. anläggningens minimala storlek, kan den köpa kompetensen av en part utom anläggningen, exempelvis av en större anläggning. Det skriftliga avtalet ska då ha en klausul som kräver att man snabbt kommer till platsen i brådskande fall då hushållsvattnets kvalitet plötsligt äventyras. Anläggningar utan en egen personal som utförde åtgärder som påverkade hushållsvattnets kvalitet kan teckna sådana skriftliga avtal. Anläggningen ska i så fall säkerställa att de medarbetare utom anläggningen som utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet (ex. apparat- eller rörmontörer) har gällande vattenarbetskort.

Personer som inte utför åtgärder som påverkar hushållsvattnets kvalitet behöver inte skaffa sig vattenarbetskort. Sådana personer är ex. de som arbetar endast på kontoret, eller som mätaravläsare eller städare. Personer som tjänstgör som vikarier, ex. sommarmedarbetare, behöver inte prestera kompetenstester, såvida inte de ensamma ansvarar för anläggningens verksamhet, och hushållsvattenhygienisk expertis finns tillgänglig hos personer som har presterat kompetenstest. Det rekommenderas dock att även ovan nämnda personer presterade kompetenstest.

Personer som fattar beslut som indirekt påverkar kvaliteten på vattnet som anläggningen levererar behöver inte ha vattenarbetskort, såvida inte de arbetar med uppgifter där de kan (direkt) påverka hushållsvattnets kvalitet. Sådana personer kan ex. vara ordförande för tekniska nämnden, eller teknisk direktör eller byggmästare i en stor kommun eller stad. Däremot ska den närmaste chef på anläggningen som övervakar och styr verksamheten för medarbetare som utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet skaffa sig ett vattenarbetskort. Sådana personer kan ex. vara tekniska direktören eller byggmästaren i en liten kommun.

Vem ska skaffa sig vattenarbetskort med antingen vattenverk eller vattenledningsnät som specialiseringsområde?

Fråga: Måste hälsoinspektörerna skaffa sig vattenarbetskort, då de i sin verksamhet kan påverka vattnets kvalitet genom att ge anvisningar, uppmaningar, m.m.?

Svar: Nej, eftersom de kan bara indirekt påverka vattnets kvalitet, men själva inte vidtar åtgärder på anläggningarna. Ur tillsynens hänseende vore det dock praktiskt om inspektörerna har möjlighet att komplettera sin hygienkompetens visavi praxis hos anläggningarna.

Fråga: Om anläggningens jour getts räddningsverket till uppgift, ska då räddningsverkets medarbetare ha vattenarbetskort?

Svar: Nej, det måste de inte, såvida inte de utför åtgärder som en särskild situation kräver och som direkt påverkar vattnets kvalitet. Om räddningsverkets medarbetare i en särskild situation utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet, ska de ha vattenarbetskort.

Fråga: Måste en entreprenör och dennes anställda ha vattenarbetskort, om de bara monterar rör i en utgrävning? I detta fall gör de inga kopplingar m.m. utan vattenverket renar och desinficerar rörsystemet.

Svar: Det ska finnas någon på platsen som har vattenarbetskort.

Bassängvatten

Enligt hälsoskyddslagen (763/1994), 28 a §, skall den som arbetar i simhallar, badanläggningar eller motsvarande anläggningar och utför åtgärder som påverkar bassängvattnets

Dnr 10475/06.10.01/2015

11.1.2016

kvalitet ha ett av Valvira utfärdat intyg över anläggningsteknisk och bassängvattenhygienisk kompetens. Med intyg avses ett gällande vattenarbetskort, som nämner bassängvattnen som specialområde, eller ett av Valvira före den 23.4.2012 utfärdat vattenhygienpass eller vattenhygieniskt kompetenskort. Intyget kan inte fås på annat sätt än att man med godkänt resultat genomgått ett bassängvattenhygieniskt kompetenstest.

Personer som arbetar i simhallar, badanläggningar eller motsvarande anläggningar och utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet ska ha vattenarbetskort. De personer ska ha vattenarbetskort som arbetar på anläggningar där simbassängen är avsedd att användas så att allmänheten antingen mot en avgift eller utan vederlag har möjlighet till tillträde dit. Utgångsläget för tillämpningen är bassänger där vattnet åtminstone cirkulerar, filtreras och desinficeras.

Såväl anläggningens egna medarbetare som de medarbetare vars service inköps utom anläggningen, men som enligt anläggningen tillämpningsområde utför åtgärder som påverkar bassängvattnets kvalitet, ska ha vattenarbetskort.

Bl.a. följande åtgärder anses vara sådana som påverkar bassängvattnets kvalitet:

- installation, service, justering och reparation av apparater i anslutning till vattenbehandlingen. Med apparater avses här bl.a. rör, pumpar, apparater för kemikalieinmatning samt apparater för mätning och reglering.
- hantering på anläggningen av bassängvattenkemikalier.
- kontroll av att ventilationen fungerar.
- jourtjänst för särskilda situationer.

Alla som utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet i anläggningen ska skaffa sig vattenarbetskort. Anläggningen ska beroende på dess storlek och behov ha en eller flera personer som har gällande vattenarbetskort. I utgångsläget gäller att varje anläggning ska ha en person som har genomgått ett kompetenstest, och att varje anläggning har en person med gällande vattenarbetskort som är ständigt närvarande, eller som tillräckligt snabbt kan alarmeras till platsen.

Om en anläggning inte själv har behov för att utbilda en egen personal, ex. pga. dess minimala storlek, kan den köpa kompetensen av en part utom anläggningen, exempelvis av en större anläggning. Det skriftliga avtalet ska då ha en klausul som kräver att man snabbt kommer till platsen i brådskande fall då bassängvattnets kvalitet plötsligt äventyras. Härvid kan det bli fråga om anläggningar utan en egen personal som utförde åtgärder som påverkade bassängvattnets kvalitet. Anläggningen ska dessutom säkerställa att de ovan nämnda medarbetarna utom anläggningen har gällande vattenarbetskort.

Personer som inte utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet behöver inte skaffa sig vattenarbetskort. Sådana personer är ex. de som endast arbetar som städare, simlärare, badväktare, idrottsinstruktörer, eller sköter biljettkassan. Personer som tjänstgör som vikarier, ex. sommarmedarbetare, behöver inte prestera kompetenstester, såvida inte de ensam ansvarar för anläggningens verksamhet, och bassängvattenhygienisk expertis finns tillgänglig hos personer som har presterat kompetenstest. Det rekommenderas dock att även ovan nämnda personer presterade kompetenstest.

Personer som fattar beslut som indirekt påverkar bassängvattnets kvalitet behöver inte ha vattenarbetskort, såvida inte de arbetar med uppgifter där de kan (direkt) påverka vattnets

Dnr 10475/06.10.01/2015

11.1.2016

kvalitet. Sådana personer kan ex. vara teknisk direktör i en kommun eller stad. Däremot ska den närmaste chef på anläggningen som övervakar och styr verksamheten för medarbetare som utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet skaffa sig ett vattenarbetskort. En sådan person kan ex. vara chefen för simhallen.

Vem ska skaffa sig vattenarbetskort med bassängvatten som specialiseringsområde?

Fråga: Måste hälsoinspektörerna skaffa sig vattenarbetskort, då de med sina aktioner kan påverka vattnets kvalitet genom att ge anvisningar, uppmaningar, m.m.?

Svar: Nej, eftersom de kan bara indirekt påverka vattnets kvalitet, men själva inte vidtar åtgärder på anläggningarna. Ur tillsynens hänseende vore det dock praktiskt om inspektörerna har möjlighet att komplettera sin hygienkompetens visavi praxis hos anläggningarna.

Fråga: Om anläggningens jour getts räddningsverket till uppgift, ska då räddningsverkets medarbetare ha vattenarbetskort?

Svar: Nej, det måste de inte, såvida inte de utför åtgärder som en särskild situation kräver och som direkt påverkar vattnets kvalitet. Om räddningsverkets medarbetare i en särskild situation utför åtgärder som påverkar vattnets kvalitet, ska de ha vattenarbetskort.

Tillämpade regelverk:

Social- och hälsovårdsministeriets förordning (1749/2015) om Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovårdens avgiftsbelagda prestationer

Social- och hälsovårdsministeriets förordning (1352/2015) om kvalitetskrav på och kontrollundersökning av hushållsvatten

Social- och hälsovårdsministeriets förordning (1351/2006) om den anläggningstekniska och hushållsvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar vid en anläggning som levererar hushållsvatten och om testning av sådan kompetens

Social- och hälsovårdsministeriets förordning (315/2002) om kvalitetskrav på och kontrollundersökningar av bassängvatten i simhallar och badanläggningar

Social- och hälsovårdsministeriets förordning (1350/2006) om den anläggningstekniska och bassängvattenhygieniska kompetens som krävs av den som arbetar i en simhall, badanläggning eller motsvarande anläggning och om testning av sådan kompetens

Hälsoskyddslagen (763/1994) § 20 b, 28 a, 59 a

Mera information ges av

Överinspektör Heli Laasonen, Valvira, tfn 0295 209 631, heli.laasonen@valvira.fi

Direktör

Eeva Saari
Eeva Saari

Överinspektör

Heli Laasonen
Heli Laasonen

Till kännedom

STM/Jarkko Rapala
Valvira/Kaisa Mäntynen